

Parlamentaarinen TKI-seurantaryhmä

Kokous 1/2024

Aika: tiistai 9.4.2024 klo 14.30-16.30

Paikka: Eduskunta (A-siipi, kabinetit 1 ja 2) ja etäyhteyksmahdollisuus

Osallistujat:

kansanedustaja Mari-Leena Talvitie, Kokoomuksen eduskuntaryhmä, puheenjohtaja
kansanedustaja Timo Vornanen, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, varapuheenjohtaja
kansanedustaja Jaana Strandman (varajäsen), Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, etänä
kansanedustaja Matias Mäkynen, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä
kansanedustaja Hanna Kosonen, Keskustan eduskuntaryhmä, etänä
kansanedustaja Petri Honkonen (varajäsen), Keskustan eduskuntaryhmä
kansanedustaja Saara Hyrkkö, Vihreä eduskuntaryhmä
kansanedustaja Joakim Strand, Ruotsalainen eduskuntaryhmä, etänä

Pysyvät asiantuntijat:

budjettineuvos Taina Eckstein (varajäsen), valtiovarainministeriö
johtaja Erja Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
opetusneuvos Riina Vuorento (varajäsen), opetus- ja kulttuuriministeriö
teollisuusneuvos Maija Lönnqvist, työ- ja elinkeinoministeriö
johtava asiantuntija Teija Palko (varajäsen), työ- ja elinkeinoministeriö

pääsihteeri Johanna Moisio, tutkimus- ja innovaationeuvoston sihteeristö
johtava asiantuntija Antti Pelkonen, tutkimus- ja innovaationeuvoston sihteeristö
johtava asiantuntija Harri Länsipuro, tutkimus- ja innovaationeuvoston sihteeristö
johtava asiantuntija Jussi Alho, tutkimus- ja innovaationeuvoston sihteeristö

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja Talvitie avasi kokouksen klo 14.34. Puheenjohtaja korosti parlamentaarisen seurantaryhmän arvoa ja yhteisiin tavoitteisiin sitoutumisen tärkeyttä. Hän totesi, että viime kaudella oli aitoa parlamentaarista valmistelua, ja nyt seurataan miten TKI-järjestelmä lähtee toimimaan merkittävien panostusten kautta. Hän painotti, että T&K-panostuksia lisättäessä osaajat ovat erittäin tärkeitä.

Kokouskutsu oli lähetetty kaikille jäsenille ja varajäsenille. Todettiin osallistujat.

2. Pöytäkirjantarkastajien valinta

Valittiin pöytäkirjantarkastajiksi kansanedustajat Kosonen ja Mäkyinen.

3. Seurantaryhmän tehtävät (liite 1)

Puheenjohtaja Talvitie totesi, että parlamentaarisen TKI-seurantaryhmän tehtävänä on seurata kansallisen TKI-tavoitteen saavuttamista sekä seurata ja tukea monivuotisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen suunnitelman toimeenpanoa. Hän kertoi, että tässä kokouksessa käsitellään erityisesti T&K-rahoituksen monivuotista suunnitelmaa, ja seuraavassa varsinaisesti katsotaan seurantaryhmän työskentelyä.

Seurantaryhmän käytännöistä puheenjohtaja ehdotti, että kutsut kokouksiin lähetetään kaikille, kokouksiin voivat osallistua sekä jäsen että varajäsen, ja puheoikeus on kustakin eduskuntaryhmästä yhdellä. Kokouksiin mahdollistetaan etäyhteys. Osanottajilla ei ollut huomioita näihin käytäntöihin.

Seurantaryhmä kävi keskustelun käynnistyvästä työstä. Keskustelussa viime kauden parlamentaarista työskentelyä pidettiin hyvin mielekkäänä. Koettiin, että viime kauden molemmat parlamentaariset työryhmät olivat pystyneet toimimaan itsenäisesti. Käynnistyvän työn osalta toivottiin aktiivisuutta ja sitoutumista parlamentaariseen työskentelyyn. Todettiin, että nyt kyseessä on seurantaryhmä, jonka rooli on erilainen verrattuna aiempiin työryhmiin. Keskustelussa painotettiin viime hallituskaudella tehdyn hyvän parlamentaarisen työn ja ylivaalikautisuuden vaalimisen tärkeyttä. Seurantaryhmän työn merkitystä Suomelle korostettiin.

Keskustelussa esiin nousi kysymys yhteistyöstä tutkimus- ja innovaationeuvoston kanssa. Puheenjohtaja totesi, että seurantaryhmä on perustettu tutkimus- ja innovaationeuvoston (TIN) yhteyteen, ja sen sihteeristönä toimii TIN-sihteeristö. Tämän mahdollistaa esimerkiksi yhteisten tapaamisten ja seminaarien järjestämisen.

4. Parlamentaarinen TKI-työ vaalikaudella 2019-2023 (liite 2)

Seurantaryhmän työtä on edeltänyt viime vaalikaudella kaksi parlamentaarista TKI-työryhmää. Työryhmistä jälkimmäinen linjasi 2022 loppuraportissaan, että TKI-toiminnan parlamentaarinen seuranta järjestetään tutkimus- ja innovaationeuvoston yhteyteen. Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaan TKI-tavoitteen saavuttamisen seurannassa sitoudutaan parlamentaariseen yhteistyöhön ja jatkuvuuden turvaamiseen.

Kansanedustaja Mäkyinen esitteli seurantaryhmää edeltäneiden kahden parlamentaarisen TKI-työryhmän työtä (liite 3). Esityksessään hän kävi läpi mm. työn taustaa, työryhmien kannanottoja ja esityksiä, esitysten toimeenpanoa T&K-rahoituslain ja lain T&K-toiminnan verokannustimesta muodossa, elinkeinoelämän sitoutumista TKI-panostusten lisäämiseen sekä jälkimmäisen työryhmän loppuraportin päälinjauksia TKI-järjestelmän ja T&K-rahoituksen kehittämistarpeista. Edustaja Mäkyinen korosti ennakoitavuutta, pitkäjänteisyyttä, kokonaisvaltaisuutta ja yhteistyötä kehittämisen keskeisinä periaatteina. Hän kertoi, että parlamentaarista työtä ei ohjattu hallituksen puolelta, siihen osallistettiin tutkijoita ja muita toimijoita, ja hallinnonalojen ja sektoreiden väliset vastakkainasettelut pyrittiin minimoimaan. Hän arvioi, että kokonaisuuden katsomisessa onnistuttiin melko hyvin.

Puheenjohtaja Talvitie kiitti hyvästä koonnista. Hän totesi tärkeäksi erilaisten aitojen madaltamisen ja Suomen edun toteutumisen, ja että näin halutaan jatkaa.

5. T&K-rahoituksen monivuotinen suunnitelma (liite 4)

Johtaja Erja Heikkinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä teollisuusneuvos Maija Lönnqvist työ- ja elinkeinoministeriöstä esittelivät T&K-rahoituksen tilannekuvan ja monivuotisen suunnitelman valmistelutilanteen sekä keskeiset sisällöt (liite 5).

Keskustelussa korostettiin sitä, kuinka valtava mahdollisuus Suomelle T&K-panostukset ovat. Painotettiin, että yksityinen sektori ja kytkökset elinkeinoelämään tarvitaan mukaan, ja että yksityisen rahan vivutus on tärkeää. Edelleen keskustelussa korostettiin pitkäjänteisyyttä, ennakoitavuutta, tasapainoisuutta, kokonaisvaltaisuutta sekä perustutkimuksen, korkeakoulujen perusrahoituksen ja osajien merkitystä. Tuotiin esiin, että viennin ja globaalien kasvavien markkinoiden merkitys tulisi näkyä ja tohtoreita pitäisi saada yrityksiin. Pidettiin tärkeänä TKI-politiikan päätöksenteon säilyttämistä strategisella tasolla ja mikromanageerauksen välttämistä. Toisaalta todettiin myös, että valintoja tulee tehdä. Mahdollisuudesta T&K-lisärahoituksen suuntaamisesta korkeakoulujen perusrahoitukseen toivottiin tarkempaa selvitystä. Toivottiin, että rahoituksen pitkäjänteisyys näkyisi tutkijoille saakka. Myös tutkimuslaitosten rahoitukseen toivottiin huomiota. Osajien osalta painotettiin t&k-politiikan lisäksi koulutuspolitiikan ja maahanmuuttopolitiikan merkitystä.

Toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin ja seurannan sekä tietopohjan tärkeyttä painotettiin. Todettiin, että toimien legimiteetti nojaa seurantaan, ja mittareita tulee kehittää. Pidettiin tärkeänä koeasetelmien ja eri aineistojen hyödyntämistä sekä tutkimushankkeiden käynnistämistä.

Tohtorikoulutuspilottin osalta keskustelussa huomautettiin, että pilotti ei kata kaikkia relevantteja aloja, ja korostettiin, että päätöksenteon tulisi olla avointa. Pohdittiin myös, olisiko pilotti voitu rakentaa pitkäaikaisemmaksi, koska kolmivuotinen pilotti luo toteutukselle haasteita. Keskustelussa opetus- ja kulttuuriministeriön puolelta todettiin, että pilotissa on kyse valtionrahoituksesta yliopistojen toimintaan hakemusten pohjalta. Pilotti muodostaa pienen osan tohtorikoulutuksen volyymistä, ja se tullaan arvioimaan tutkimushankkeessa jonka johtopäätökset tulevat olemaan käytettävissä tohtorikoulutuksen kehittämisessä laajemmin.

Sovittiin, että seurantaryhmän työn käynnistymisestä tehdään tiedote. Siihen voidaan keskustelun teemoista nostaa mm. ennakoitavuus, pitkäjänteisyys ja vaikuttavuus.

Todettiin, että suunnitelman jatkokäsittelyä varten seurantaryhmän seuraava kokous voidaan järjestää kesäkuussa, suunnitelmaa käsittelevän tutkimus- ja innovaationeuvoston kokouksen jälkeen.

6. Seuraavat kokoukset ja aiheet

Pääsihteeri Moision ehdotukset kesäkuun kokouksen aiheiksi T&K-rahoituksen monivuotinen suunnitelman lisäksi olivat JTS-päätökset, aiemman parlamentaarisen työn linjausten toimeenpanon tilanne sekä parlamentaarisen seurantaryhmän työsuunnitelma. Kokous voidaan aikatauluttaa kesäkuuhun monivuotista suunnitelmaa käsittelevän tutkimus- ja innovaationeuvoston kokouksen jälkeen.

7. Muut mahdolliset asiat

Ei muita asioita.

8. Kokouksen päättäminen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.13.

Liitteet:

Liite 1: Parlamentaarisen TKI-seurantaryhmän asettaminen, muistio 29.2.2024 (pdf)

Liite 2: Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskeva monivuotinen suunnitelma:
Parlamentaarisen TKI-työryhmän 2022 loppuraportti (linkki)

Liite 3: Parlamentaarinen TKI-työ vaalikaudella 2019-23 (esitysmateriaali, pdf)

Liite 4: T&K-rahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma (pdf)

Liite 5: T&K-rahoituksen monivuotinen suunnitelma (esitysmateriaali, pdf)

Pöytäkirjantarkastajiksi valitut kansanedustajat Hanna Kosonen ja Matias Mäkyinen ovat hyväksyneet pöytäkirjan sähköpostitse. Hyväksymisen dokumentoivat sähköpostit on arkistoitu Vahvaan.